

Biuletenio tematika ir tema

Tarptautiniai santykiai ir geopolitika

Biuletenio laidos antraštė, probleminis klausimas

Trumpo sąjungininkų sąrašas – signalas ES politikams

Esminiai žodžiai

Jungtinės Amerikos Valstijos, Europos Sąjunga, Italija, Argentina, prezidentai, inauguracija, tarptautinė politika, politiniai lyderiai, dešinėsios politinės jėgos

Serija ir registracijos numeris

ZD-2025-2

Leidimo data

2025-02-12

Leidimo vieta

Vilnius

Žanras

Analitinė apžvalga Kita

Šaltiniai: kategorijos

- Teisės aktai Politinė komunikacija
 Analitinių centrų kūriniai / leidiniai
 Žiniasklaidos turinys Socialinių tinklų turinys
 Statistiniai duomenys Mokslo darbai
 Metainformaciniai produktai
 Išviešinti slapti / privatūs duomenys

Šaltiniai: nuo - iki

2012 04 17 -
2025 01 21

Šaltiniai: kalbos

- Lietuvių k. Lenkų k.
 Anglų k. Kitos ES kalbos
 Rusų k. Kitos

Citavimui (APA stiliumi)

Nacionalinė biblioteka, Informacijos analitikos skyrius (2025). *Trumpo sąjungininkų sąrašas – signalas ES politikams* (ZD-2025-2). Vilnius.

Kontaktiniai duomenys

Informacijos analitikos skyrius; analitika@lnb.lt. Nacionalinė biblioteka, Gedimino pr. 51, 01109 Vilnius.

Turinio apžvalga

Apžvalgoje aptariami kai kurie Jungtinių Amerikos Valstijų prezidento Donaldo Trumpo tarptautiniai sąjungininkai:

- dešinieji Europos Sąjungos politikai,
- Italijos premjerė Giorgia Meloni ir jos politika migracijos srityje,
- Argentinos prezidentas Javieras Milei ir jo vykdoma finansų politika.

1. Įžanga

2025 m. sausio 20 d. prasidėjusių Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) prezidento Donaldo Trumpo kadenciją ženklino ir žiniasklaidos dėmesys valstybės vadovo inauguracijai, ir jau pirmąją valdymo dieną išleisti prezidento įsakai. Komentuotas ir **neatsitiktinis Trumpo inauguracijos svečių sąrašas**, iš kurio galima spręsti apie numanomą Trumpo administracijos politinę (ypač tarptautinę) darbotvarkę. Nekyla abejonių, kad kviečiamų asmenų pasirinkimas buvo vieša Trumpo prioritetų demonstracija.

Įprastai užsienio valstybių vadovai į inauguracijas nekviečiami, tačiau pastarojoje dalyvavo Italijos premjerė **Giorgia Meloni**¹. Buvo kvieistas ir Vengrijos premjeras Viktoras Orbanas, tačiau šis nevyko į Vašingtoną dėl svarbaus renginio Budapešte.²

Atskirai būtina paminėti tiek dėl savo nuopelnų, tiek dėl viešosios raiškos ypatingą svečių – Argentinos prezidentą **Javierą Milei**³, kurio vos vienerius metus trunkanti radikali ekonominė politika daro didesnį poveikį Lotynų Amerikos ir netgi pasaulio ūkiui nei kitų inauguracijoje dalyvavusių to regiono valstybių – Salvadoro, Ekvadoro – prezidentų veikla.

Nei Europos Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen, nei kiti Europos Sąjungos (ES) valstybių vadovai į inauguraciją nebuvo pakviesti. Nekviestas nė Prancūzijos prezidentas Emmanuelis Macronas, kurio santykiai su Trumpu yra šilti.

Ypatingą Trumpo palankumą Meloni ir Milei, be draugiškų asmeninių ryšių, galima paaiškinti pirmosios politikės vykdoma **imigracijos varžymo politika** ir antrojo lyderio **radikaliomis priemonėmis mažinant Vyriausybės išlaidas**.

Iškilmėse Kapitolijoje dalyvavo per tuziną Europos dešiniųjų politinių partijų atstovų, tarp jų ir latvis Richardas Kolsas⁴. Toks Trumpo gestas gali būti reikšmingas ES politinėms perspektyvoms, juolab kad panašios pakraipos kitų pasaulio regionų politinės jėgos JAV vadovo dėmesio nesulaukė.

Europos dešiniųjų dalyvavimas inauguracijoje, tikėtina, išreiškia Trumpo paramą jų politinėms programoms, o Meloni ir Milei atvejais – pritarimą jų valstybių politikos kryptims, kurios abejos šalyse yra skirtingos.

Taigi, šiame darbe:

- pristatomi Trumpo palankumą pelnę Europos dešinieji,
- nagrinėjama Meloni politika imigracijos klausimais,
- nušviečiama radikali Milei ekonominė politika ir jos istorinis kontekstas.

Nors nė vieno iš apžvalgoje minimų politikų negalima be išlygų vadinti „trampistu“ („trampizmas“ yra veikiau JAV vidaus politinis ir visuomeninis reiškiny), Trumpo demonstratyvus dėmesys tam tikroms jėgoms už JAV ribų leidžia konstatuoti, **jog formuojasi (gal net susikūrė) „internacionalas“**, dėl kurio tikslaus apibūdinimo dar bus diskutuojama.

¹ Visuotinė lietuvių enciklopedija. (2023 m. sausio 2 d.). Giorgia Meloni. Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/giorgia-meloni/>

² Viktor Orban skips Trump's inauguration to launch offensive against Brussels at Budapest conference. (2025 m. sausio 21 d.). Prieiga per internetą: <https://www.intellinews.com/viktor-orban-skips-trump-s-inauguration-to-launch-offensive-against-brussels-at-budapest-conference-362549/>

³ Wallenfeldt, J. (2025 m. sausio 21 d.). Javier Milei. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/biography/Javier-Milei>

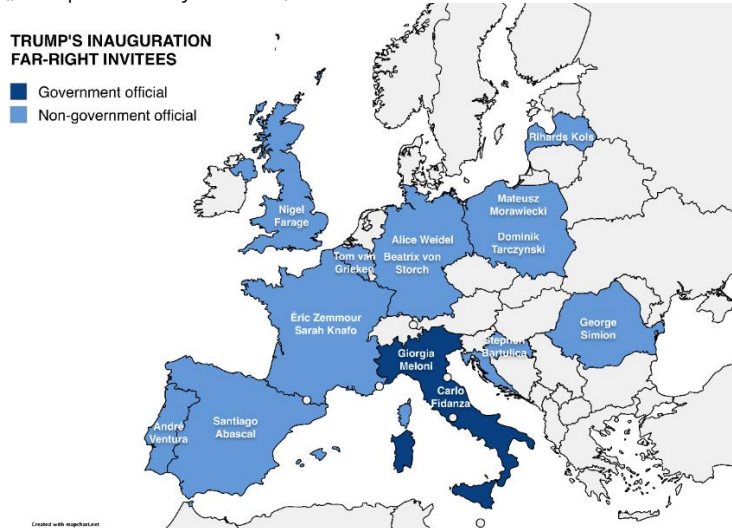
⁴ Carbonell, J., Schaumann, T. (2025 m. sausio 20 d.). Mapping Trump's far-right inauguration guest list. Prieiga per internetą: <https://epc.eu/en/Publications/Mapping-Trump-s-far-right-inauguration-guest-list~60bda0>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

2. Trumpo į inauguraciją pakviesti Europos dešinieji

Bruselyje (Belgija) įsikūręs analitinis centras *European Policy Centre* dešiniųjų politikų – Trumpo inauguracijos svečių iš Europos – sąrašą išdėliojo žemėlapyje.

1 žemėlapis. Trumpo inauguracijos svečiai – Europos kraštutiniai dešinieji.
© „European Policy Centre“, 2025 m.⁵

■ Vyriausybės atstovai, oficialieji asmenys, ■ Į Vyriausybės sudėtį neįeinantys politikai

Dalyviai, jų atstovaujamos partijos ir valstybės:

Ericas Zemmouras⁶, Sarah Knafo – *Reconquete!*, Prancūzija;

Andre Ventura⁷ – *Chega!*, Portugalija;

Santiago Abascalis⁸ – *Vox*, Ispanija;

Nigelas Farage'as⁹ – *Reform UK*, Jungtinė Karalystė;

Tomas van Griekenas¹⁰,¹¹ – *Vlaams Belang*¹², Belgija;

Carlo Fidanza – *Fratelli d'Italia*¹³, Italija;

George'as Simionas – *Alianța pentru Unirea Romanilor*¹⁴, Rumunija;

Rihardsas Kolsas¹⁵ – *Nacionala apvienība*, Latvija;

Stephenas Bartulica – *Domovinski pokret*, Kroatija;

Mateusz Morawieckis¹⁶, Dominikas Tarczynskis – *Prawo i Sprawiedliwość*, Lenkija;

Alice Weidel¹⁷,¹⁸, Beatrix von Storch (vietoje jos vyko partijos kopirmininkas Tino Chrupalla) – *Alternative für Deutschland*¹⁹, Vokietija.

⁵ Carbonell, J., Schaumann, T. (2025 m. sausio 20 d.). Mapping Trump's far-right inauguration guest list. Prieiga per internetą: <https://epc.eu/en/Publications/Mapping-Trump's-far-right-inauguration-guest-list~60bda0>

⁶ Eric Zemmour. (n. d.) Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/tema/eric-zemmour>

⁷ Hernández-Morales, A. (2024 m. kovo 11 d.). Portugal's far right comes roaring back. Prieiga per internetą: <https://www.politico.eu/article/portugal-far-right-back-democratic-alliance-chega-antonio-costa/>

⁸ Maturana, J. (2024 m. lapkričio 16 d.). Who is Vox leader Santiago Abascal? Prieiga per internetą: <https://www.euronews.com/my-europe/2024/11/16/who-is-vox-leader-santiago-abascal>

⁹ Kellner, P. (2025 m. sausio 21 d.). Nigel Farage. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/biography/Nigel-Farage>

¹⁰ Tom Van Grieken changes plans to attend Donald Trump's inauguration. (2025 m. sausio 14 d.). Prieiga per internetą: <https://www.brusselstimes.com/1392307/tom-van-grieken-changes-plans-to-attend-donald-trumps-inauguration>

¹¹ Tom van Grieken. (n. d.). Prieiga per internetą: <https://pace.coe.int/en/members/8136/grieken>

¹² Partija, siekianti Flandrijos atsiskyrimo nuo Belgijos

¹³ Premjerės Giorgia Meloni vadovaujama partija

¹⁴ Alecu, A., Miroiu, A. (n. d.). The Alliance for the Union of Romanians and the 2024 European elections: the strategy of a radical party. Prieiga per internetą: <https://ecpr.eu/Events/Event/PaperDetails/73578>

¹⁵ Rihards Kols. (n. d.). Prieiga per internetą: <https://www.atlanticcouncil.org/expert/rihards-kols/>

¹⁶ Lenkijos premjeras 2017-2023 m. Žr.: #Mateusz Morawieckis. (n. d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/tema/mateusz-morawieckis>

¹⁷ Alice Weidel. (n. d.). Prieiga per internetą: <https://www.dw.com/en/alice-weidel/t-60576421>

¹⁸ Marsh, S. (2024 m. gruodžio 7 d.). German far-right leader is Chinese-speaking economist with foreign partner. Prieiga per internetą: <https://www.reuters.com/world/europe/german-far-right-afd-leader-is-chinese-speaking-lesbian-economist-2024-12-07/>

¹⁹ #Alternatyva Vokietijai. (n. d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/tema/alternatyva-vokietijai>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Sąrašą komentavę minėto centro analitikai kėlė retorinį klausimą, ar radikalių politikų sukvietimas į inauguracijos iškilmes signalizuoja **bandymą atgaivinti „nacionalistų internacionalą“** (angl. *Nationalist International*). Jie atkreipė dėmesį į tai, kad, pvz., JAV prezidento svečias van Griekenas ir jo partija *Vlaams Belang* priklauso frakcijai „Patriotai už Europą“ (*Patriots for Europe*) Europos Parlamente (EP), ir nemažai tos frakcijos narių turi sąsają su Trumpo judėjimu *Make America Great Again*.²⁰

Verta pastebėti, kad dešinieji dešiniams nelygūs. Pernai po EP rinkimų formuojant parlamento vadovybę „Patriotai už Europą“, einantys išvien su Orbanu ir prancūzų politike Marine Le Pen, buvo **faktiškai išstumti iš proceso**, užtat buvo suteikta erdvės frakcijai „Europos konservatoriai ir reformuotojai“²¹, kuriai tuomet dar vadovavo Meloni. Antai Trumpo svečias **Morawieckis, buvęs Lenkijos premjeras**, užima EP frakcijos „Europos konservatoriai ir reformuotojai“ pirmininko vietą, kurią jam užleido iš šių pareigų pasitraukusi Meloni.

Kalbant apie Trumpo kvietimus į inauguraciją, būtina pažymėti vis dar šio politiko sąjungininku laikomo verslininko **Elono Musko paramą Europos dešiniams** pasitelkiant pastarojo valdomą socialinį tinklą „X“ (buvusį *Twitter*). 2025 m. sausio 9 d. Muskas „X“ platformoje bene valandą kalbėjosi su partijos „Alternative für Deutschland“ („Alternatyva Vokietijai“) kandidate į Vokietijos kanclerio postą Weidel.²² Tai laikytina politine parama – Bundestago rinkimai Vokietijoje įvyks 2025 m. vasario 23 d.

JAV žurnalas „The Statesman“ 2024 metų lapkritį redakciniame straipsnyje konstatavo, kad ES nepasirengė antrajai Trumpo kadencijai. Nei Prancūzija, nei Vokietija nepajėgios užtikrinti žemynui reikalingos politinės lyderystės. Macronas, kuris kadaise gyrėsi siekiantis „strateginės autonomijos“, prarado pozicijas dėl savo partijos pralaimėjimo rinkimuose 2024 metų liepą. Vokietijos kancleris Olafas Scholzas patyrė koalicinės Vyriausybės žlugimą, o šalies ekonomika žengia į recesiją. Tokiomis aplinkybėmis Trumpas vadovauja maištingam „nacionalistų internacionalui“, kuriam priklausančios dešinėsios ir kraštutinės dešinėsios partijos didina įtaką beveik visoje Europoje.²³

3. Italijos politika ribojant nelegalią imigraciją

Šiame skyriuje apžvelgiamos Meloni Vyriausybės priemonės siekiant užkardyti neteisėtą migraciją. Nepaisant Italijos ministrės pirmininkės „nacionalistės“ ir „kraštutinės dešinėsios“ reputacijos, jos politika nelegalių imigrantų atžvilgiu sulaukė ES viršūnių pritarimo ir netgi laikoma pavyzdine. Savaip **priešinga Italijos praktikoms yra Ispanijos politika**, apie kurią irgi referuojama šiame skyriuje.

²⁰ Žr. 5 šaltinį.

²¹ Griera, M., Andrés P., Guillot, L., Faggionato, G. (2024 m. liepos 23 d.). Prieiga per internetą: <https://www.politico.eu/article/doors-wide-open-to-giorgia-meloni-right-wing-group-in-eu-parliaments-top-jobs-allocation-viktor-orban-cut-from-positions-italy-hungary/>

²² Conesa, E. (2025 m. sausio 10 d.). On X, Elon Musk normalizes the German far right. Prieiga per internetą: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2025/01/10/on-x-elon-musk-normalizes-the-german-far-right_6736904_4.html

²³ The nationalist international. (2024 m. lapkričio 13 d.). Prieiga per internetą: <https://www.newstatesman.com/new-statesman-view/2024/11/the-nationalist-international>

Europos sienų apsaugos agentūros „Frontex“ 2025 metų sausį paskelbtais duomenimis, palyginti su 2023 m., **nelegalių ES sienos kirtimų pernai sumažėjo 38 proc.** (iš viso per 2024-uosius fiksuota apie 240 tūkst. atvejų).²⁴

Vertinant absoliučiais skaičiais, labiausiai sumažėjo atvykėlių, bandančių iš Libijos ir Tuniso patekti į Italiją – nuo 163 tūkst. 2023 m. iki mažiau nei 67 tūkst. praėjusiais metais (**59 proc. sumažėjimas**). **Tai – Meloni Vyriausybės pasiekimas.**²⁵

Didžiausias nelegalios migracijos augimas fiksuotas Vakarų Afrikos maršrutu, besidriekiančiu link Ispanijos Kanarų salų. Juo pernai atvyko 47 tūkst. migrantų – 18 proc. daugiau nei 2023 m.

Migracijos valdymo srityje Italijos (kurioje imigrantų sumažėjo) ir Ispanijos (kurioje imigrantų daugėja) politikos yra skirtingos. Manoma, kad Ispanijos socialistų Vyriausybės praktika yra akivaizdus Vakarų Afrikos migrantų traukos veiksnys, o Italijoje Meloni Vyriausybės vykdoma griežta atgrasymo politika mažina nelegalių atvykėlių skaičių.²⁶ Kiek žemiau pateikiamas abiejų praktikų palyginimas.

Meloni Vyriausybė pertvarkė visą Italijos imigracijos sistemą supaprastindama prieglobsčio procedūras, įvesdama kruopštesnę amžiaus nustatymo tvarką, išplėsdama savanoriško grįžimo ir deportacijų mastą, leisdama ilgiau apriboti sulaukytų asmenų laisvę, kad imigrantai, kurių prieglobsčio prašymai buvo atmesti, nepasislėptų. Italija panaikino keletą teisinių spragų, kurios leido tiek migrantams, tiek nevyriausybinėms organizacijoms lengvai piktnaudžiauti sistema.

Be to, Meloni Vyriausybė bendradarbiavo su Šiaurės Afrikos šalimis, tarp kurių – Tunisas ir Libija.²⁷ Šių valstybių administracijos gavo finansinę pagalbą kovos su prekyba žmonėmis infrastruktūrai plėtoti. Italijos planas sumažinti neteisėtų atvykimų skaičių apima ir bendradarbiavimą su Libijos pakrančių apsaugos tarnyba. Nuo 2017 metų vasario Italija finansuoja šios tarnybos personalo mokymus ir siunčia jai įrangos, kad ši būtų pajėgi Viduržemio jūroje stabdyti ir grąžinti į Libiją migrantų laivus.

Pagal šį modelį 2023 metų vasarą Europos Sąjunga sudarė susitarimą su Tunisu. Meloni, Europos Komisijos pirmininkė von der Leyen ir tuometis Nyderlandų ministras pirmininkas Markas Rutte vyko į minėtą Afrikos šalį pasirašyti dokumento, kurio pagrindiniai akcentai – kova su neteisėta migracija ir parama rimtų ekonominių sunkumų patiriančiam Tunisui. Be to, Meloni kelis kartus keliavo į Tunisą derėtis dėl migracijos ir ekonominių susitarimų viena.²⁸

²⁴ Irregular border crossings into EU drop sharply in 2024. (2025 m. sausio 14 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/irregular-border-crossings-into-eu-drop-sharply-in-2024-oqpweX>

²⁵ ES atvykstančių nelegalių skaičius krito 38 % – daugiausia tai lėmė veiksminga G. Meloni politika. (2025 m. sausio 21 d.). Prieiga per internetą: <https://www.aidas.lt/lt/europos-sajunga/article/33241-2025-01-21-i-es-atvykstanciu-nelegalu-skaicius-krito-38-daugiausia-tai-leme-veiksminga-g-meloni-politika>

²⁶ Ten pat.

²⁷ Wallis, E. (2024 m. balandžio 18 d.). Italy's Meloni talks migration in Tunisia. Prieiga per internetą:

<https://www.infomigrants.net/en/post/56538/italys-meloni-talks-migration-in-tunisia>

²⁸ Julia Dumont, J. (2024 m. spalio 10 d.). Two years of anti-immigrant policy in Georgia Meloni's Italy. Prieiga per internetą:

<https://www.infomigrants.net/en/post/60758/two-years-of-antiimmigrant-policy-in-georgia-melonis-italy>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Nuo atėjimo į valdžią Meloni į Afriką vyko 14 kartų, iš jų – 11 į Šiaurės Afriką. Tarp projektų, kuriuos politikė propagavo per šiuos vizitus – 2022 m. paskelbtas „Mattei planas Afrikai“, kuriuo siekiama sumažinti emigraciją skatinant Afrikos ekonominį vystymąsi.²⁹

2024 metų sausį Italija paskelbė apie 5,5 mlrd. eurų apimties investicijų Afrikoje planą, aprėpiantį Maroką, Tunisą, Egiptą, Alžyrą, Etiopiją, Keniją, Mozambiką, Kongo Respubliką ir Dramblio Kaulo Krantą.

Su panašiais migracijos iššūkiais susiduriančios kitos Vyriausybės (net ir kairiosios) palankiai įvertino Meloni politiką. Jungtinės Karalystės (JK) ministras pirmininkas leiboristas Keiras Starmeris, lankydamasis Italijoje, gyrė „nepaprastą Italijos pažangą“ šioje srityje.³⁰

Italijon besiveržiantiems migrantams atgrasomąjį poveikį daro **Albanijoje įrengti prieglobsčio prašymų nagrinėjimo centrai**, kurie, pagal sumanymą, ateityje neleis prieglobsčio prašytojams, kurių prašymai buvo atmesti, pasilikti ES.³¹ Šiam projektui Italija skyrė 650 mln. eurų, bet realiai išlaidos gali viršyti 1 mlrd. eurų.

2024 metų vasarį Italija užbaigė susitarimą su Albanija dėl prieglobsčio prašytojų perkėlimo į sulaikymo centrus šioje šalyje. Kasmet perkeliamųjų skaičius gali siekti 36 tūkst. Tai būtų Italijos pakrančių apsaugos tarnybos ir Italijos karinio jūrų laivyno jūroje (galimai ir už ES teritorinių vandenų ribų) išgelbėti asmenys.

Albanijoje tarptautinės apsaugos prašantys asmenys bus apgyvendinti tol, kol bus išnagrinėti jų prašymai. Prieglobstį gavusiems žmonėms bus leista vykti į Italiją, o kiti greičiausiai bus grąžinti į kilmės šalį.

Migrantų perkėlimo tvarka vėlavo dėl Italijos teismų sprendimų, pagal kuriuos migrantai negalėjo būti grąžinami į nesaugias šalis. Vyriausybė ėmėsi priemonių, kad patikslintų ir juridškai įtvirtintų saugių šalių apibrėžimą.³² 2025 m. sausio 26 d. Italijos karo laivas galiausiai išgabeno į Albaniją pirmąją partiją tarptautiniuose vandenyse išgelbėtų migrantų – iš viso 49 asmenis.³³

Priešingai nei Italijoje, **oficiali Ispanijos Vyriausybės politika - atvirumas migracijai**. Šiuo metu mokesčius bei socialinio draudimo įmokas šalyje moka 2,9 mln. užsieniečių.

²⁹ Marengo, U. (2024 m. rugsėjo 3 d.). Italy's Mattei plan for Africa: a story of Italian political capitalism. Prieiga per internetą: <https://euideas.eu.eu/2024/09/03/italys-mattei-plan-for-africa-a-story-of-italian-political-capitalism/>

³⁰ Ten pat.

³¹ What is the Italy-Albania asylum deal? (2024 m. rugpjūčio 30 d.). Prieiga per internetą: <https://www.rescue.org/eu/article/what-italy-albania-asylum-deal>

³² Wallis, E. (2024 m. spalio 22 d.) Italy: Government adopts new decree to force through Albania plan. Prieiga per internetą: <https://www.infomigrants.net/en/post/60717/italy-government-adopts-new-decree-to-force-through-albania-plan>

³³ Italy resumes migrant transfers to Albania detention centres. (2025 m. sausio 26 d.). Prieiga per internetą: <https://www.reuters.com/world/europe/italy-resumes-migrant-transfers-albania-detention-centres-2025-01-26/>

2025 m. pradžioje Ispanijos Vyriausybė paskelbė, kad ketina per trejus metus suteikti migrantams be dokumentų 900 tūkst. vizų darbu ir studijoms (po 300 tūkst. kasmet). Vizos bus teikiamos tiems asmenims, kurie jau gyvena Ispanijoje, o ne naujai atvykusiems.³⁴

Čia verta pažymėti, kad patekti į Ispaniją – ne visuomet lengva. Pvz., maršrutas nuo vakarinio Afrikos kranto į Kanarų salas yra gana pavojingas. Pagalbos tarnybų duomenimis, kas mėnesį pakeliui žūsta apie 1 tūkst. žmonių.³⁵

Ispanijos Vyriausybė irgi ketina riboti migraciją sudarydama sutartis su Afrikos valstybėmis bei stiprindama pakrančių kontrolę. Ispanija jau kreipėsi į „Frontex“, kad ši atnaujintų patruliavimą regione.³⁶

Apibendrinant kontrastingų Ispanijos ir Italijos imigracijos praktikų palyginimą,^{37, 38} verta pažymėti, kad **abi šalys nevienodai traktuoja imigraciją dėl skirtingų socialinių, ekonominių, geografinių, politinių ir istorinių veiksnių.**

Istorinis kontekstas:

- Ispanija turi imigracijos, ypač iš Lotynų Amerikos, su kuria ją sieja kalbos ir kultūriniai ryšiai, istoriją. Migrantų iš buvusių kolonijų gausa lėmė palankesnę požiūrį į juos.
- Italija, praeityje patyrusi emigracijos bangų, tapo migrantų traukos tašku, tačiau jų kultūrinė adaptacija yra gana sudėtinga.

Ekonominiai veiksniai:

- Ispanijos ekonomika labiau priklauso nuo šakų, kurios gauna naudos iš imigrantų darbo jėgos, pvz., žemės ūkio, turizmo ir statybos. Tai skatina pozityvesnę požiūrį į migrantų ekonominį indėlį.
- Nors Italija taip pat gauna naudos iš imigrantų darbo jėgos, ekonominiai skirtumai ir aukštas nedarbo lygis tam tikruose regionuose gali lemti atsargesnę arba nepalankų požiūrį į atvykėlius.

Politinis klimatas:

- Ispanijos politinėje terpėje buvo partijų, palaikančių liberalesnę imigracijos politiką, ypač reaguojant į humanitarines krizes. Ispanijos Vyriausybė dažnai pabrėždavo integracijos ir paramos pabėgėliams svarbą.
- Italijoje didėja populistinių ir kraštutinių dešiniųjų partijų įtaka. Jos pasisako už griežtesnę imigracijos kontrolę, dažnai įvardija imigraciją kaip grėsmę nacionalinei tapatybei ir saugumui.

³⁴ Ridgwell, H. (2024 m. gruodžio 3 d.). Spain to offer visas to 900,000 undocumented migrants amid surge. Prieiga per internetą: <https://www.voanews.com/a/spain-to-offer-visas-to-900-000-undocumented-migrants-amid-surge/7885556.html>

³⁵ Ten pat.

³⁶ Ten pat.

³⁷ Abbondanza, G., Finotelli, C. (2024 m. rugsėjo 29 d.). The Externalisation Gamble: Italy and Spain at the Forefront of Maritime Irregular Migration Governance. Prieiga per internetą: <https://www.mdpi.com/2076-0760/13/10/517>

³⁸ Why is Spain much more welcoming to immigrants than Italy?. (2024 m. rugpjūčio 16 d.). Prieiga per internetą: <https://www.quora.com/Why-is-Spain-much-more-welcoming-to-immigrants-than-Italy>

Socialinės nuostatos:

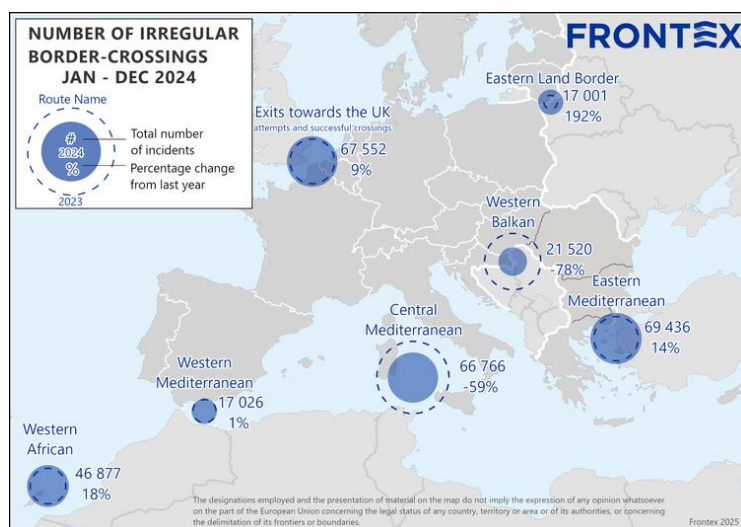
- Ispanijos visuomenė linkusi pozityviau suvokti imigraciją, tam įtakos turi miestų, tokių kaip Barselona ir Madridas, daugiakultūriškumas. Ispanijos visuomenė dažnai laikoma atviresne ir įtraukesne nei Italijos.
- Socialiniai požiūriai Italijoje gali būti įvairesni dėl gana didelių regioninių skirtumų. Vienose srityse imigrantai sulaukia palaikymo ir paramos, o kitose, ypač šiaurėje – priešingai – gali tapti pasipriešinimo ir ksenofobijos faktoriumi.

Geografiniai veiksniai:

- arčiau Afrikos esanti Ispanija yra pagrindinė migrantų, kertančių Viduržemio jūrą vakaruose, atvykimo vieta ir turi dabar jau nusistovėjusius imigracijos reikalų tvarkymo procesus.
- Italija taip pat susiduria su dideliu migrantų srautu, tačiau jos valstybinė administracija reaguoja lėčiau, ypač dėl politinių diskusijų imigracijos politikos klausimais.

Dėl šių aplinkybių Ispanija įprastai vertinama kaip svetingesnė imigrantams nei Italija. Žinoma, situacija yra dinamiška, veikiama socialinių, ekonominių ir politinių pokyčių.

2 žemėlapis. Neteisėtų sienos kirtimų skaičius 2024 metų sausį–gruodį.
© „Frontex“, 2025 m.³⁹

Žemėlapyje greta apskritimų nurodytas neteisėtų sienos kirtimų skaičius ir procentinis pokytis palyginus su 2023 m.

Maršrutų pavadinimai:

Western African – Vakarų Afrikos;

Western Mediterranean – vakarinio Viduržemio jūros regiono;

Central Mediterranean – centrinio Viduržemio jūros regiono;

Eastern Mediterranean – rytinio Viduržemio jūros regiono;

Western Balkan – Vakarų Balkanų;

Eastern Land Border – rytinės sausumos sienos;

Exits towards the UK (attempts and successful crossings) – migracija į JK (bandymai ir sėkmingi perėjimai).

³⁹ Irregular border crossings into EU drop sharply in 2024. (2025 m. sausio 14 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/irregular-border-crossings-into-eu-drop-sharply-in-2024-oqpweX>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

4. Milei „šoko terapija“ Argentinai

Milei (g. 1970 m.) – 59-asis Argentinos prezidentas, inauguruos 2023 m. gruodžio 10 d. Prezidento rinkimuose jis nugalėjo tuometinį ekonomikos ministrą Sergio Massą, politiškai artimą *peronistams*⁴⁰ (apie *peronistus* žr. žemiau).

Argentinos prezidentas renkamas 4 metams ir turi teisę būti perrinktas antrai kadencijai. Kitam vienos ar dviejų kadencijų laikotarpiui buvęs prezidentas gali būti renkamas tik po bent vienos kadencijos trukmės pertraukos. Riba tokiai kaitai nėra nustatyta.⁴¹ Kiti prezidento rinkimai Argentinoje numatyti 2027 m. Milei partija *La Libertad Avanza* (isp. „Laisvės žygis“) teturi 15 proc. vietų Atstovų rūmuose ir tik 7 iš 72 vietų Senate.⁴²

Praktinės patirties sukaupęs ekonomistas, ekonomikos profesorius, daugelio straipsnių autorius Milei deklaruoja esąs *libertaras*.

„[L]ibertarizmas (lot. *libertas* – laisvė), politinės filosofijos kryptis ir politinis sąjūdis, laisvę laikantis pagrindine vertybe. Liberalizmo radikaloji atmaina, artima anarchizmui. <...> Kitaip negu anarchizmas, *libertarizmas* pripažįsta valstybės reikalingumą. *Libertarai* valstybei numato ribotą veiklos sritį: ginti piliečius nuo išorės priešų, apsaugoti asmenis nuo prievartos, vagystės ir apgaulės. *Libertarai* neigiamai vertina bet kokią valstybės priežiūrą, globą, kontrolę, dorovinius įvairius draudimus (pavyzdžiui, alkoholio, narkotikų vartojimo, seksualinio elgesio). *Libertarizmas* teigia neribojamą laisvąją rinką, dažniausiai prieštarauja bet kokiems mokesčiams. Anot *libertary*, skurdo problemą gali išspręsti rinka, draudimas ir labdara. *Libertarizmo* atstovai ekonominėje doktrinoje rėmėsi M[iltono] Friedmano, F[riedricho Augusto] von Hayeko ir kitų *neoliberalizmo* atstovų ekonominėmis idėjomis.“⁴³

Spalvingą ir agresyvią rinkimų kampaniją vykdęs Milei žadėjo drastiškas priemones ekonomikos srityje, kurios, pasak jo, pradžioje pablogintų daugelio piliečių gyvenimo sąlygas, tačiau galiausiai turėtų stabilizuoti finansus, įveikti chronišką infliaciją ir ilgainiui užtikrintų ekonomikos augimą. Per vienerius jo valdymo metus **pasieltas biudžeto be deficito** tikslas, ėmė ryškėti pozityvios ekonomikos tendencijos, kurių tvarumas paaiškės laikui bėgant.

Norint geriau suprasti Milei fenomeną, būtina bent trumpai apžvelgti **Argentinos ekonominę istoriją**. Šalies ūkiui istoriškai būdinga augimo laikotarpių ir krizių kaita⁴⁴. 1860–1930 m. valstybės ūkis augo, **1913 m. Argentina jau buvo viena iš dešimties turtingiausių pasaulio ekonomikų**, bendrojo vidaus produkto (BVP) kiekis, tenkantis vienam gyventojui, **pranoko Prancūzijos, Vokietijos, Italijos, Nyderlandų rodiklius**⁴⁵.

Iki 1929 m. prasidėjusios didžiosios depresijos Argentina makroekonominė prasme buvo tarp tvirčiausių ir konservatyviausių šalių, o vėliau tapo viena nestabiliausių. Vis dėlto, **iki 1962 m. jos BVP vienam**

⁴⁰ Argentina's economy minister concedes defeat to populist Javier Milei in presidential runoff. (2023 m. lapkričio 20 d.). Prieiga per internetą: <https://www.nbcnews.com/news/world/argentinan-sergio-massa-concedes-defeat-populist-javier-milei-presiden-rcna125926>

⁴¹ Republic of Argentina. Electoral System. (n. d.). Prieiga per internetą: <https://pdba.georgetown.edu/ElecSys/Argentina/argentina.html>

⁴² Argentina: Outcome of the 2023 elections. (2023 m. lapkričio 27 d.). Prieiga per internetą:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/754610/EPRS_ATA\(2023\)754610_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/754610/EPRS_ATA(2023)754610_EN.pdf)

⁴³ Visuotinė lietuvių enciklopedija. (2015 m. sausio 21 d.). Libertarizmas. (n. d.). Prieiga per internetą:

<https://www.vle.lt/straipsnis/libertarizmas/>

⁴⁴ Albe, I., Marczak, J. (2024 gruodžio 24 d.). Milei's first year ends with optimism. Can Argentina's momentum continue in 2025? Prieiga per internetą: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/mileis-first-year-ends-with-optimism-can-argentinan-momentum-continue-in-2025/>

⁴⁵ Усанов, П. (2024 m. gruodis). Хавьер Милей, Аргентина и либертарианство. Prieiga per internetą:

<https://youtu.be/7bGsn4xQrSA?si=YzcKQh1MtyeDBq>

gyventojui buvo didesnis nei Austrijos, Italijos, Japonijos ir buvusios kolonijinės šeiminkės Ispanijos.⁴⁶

Kai kurie ekonomistai tokią eigą vadina „Argentinos paradoksu“ – staigiausiu turtingos šalies nuosmikiu istorijoje. Nobelio premijos laureatas JAV ekonomistas Simonas Kuznetsas išskyrė keturių tipų ekonomikas:

- išsivysčiusias,
- neišsivysčiusias,
- Japoniją,
- Argentiną.⁴⁷

1929 m. pasaulinė krizė destabilizavo Argentinos politinę sistemą. **XX a. šalyje įvyko septyni kariniai perversmai:** 1930 m., 1943 m., 1955 m., 1962 m., 1966 m., 1976 m. ir 1981 m.

Per 53 metų laikotarpį, trukusį nuo pirmojo karinio perversmo 1930-iais iki paskutinės diktatūros žlugimo 1983-iais, 25 metus šalį valdė kariškiai, **iškilo 14 diktatorių su „prezidento“ titulu, kurių valdymas vidutiniškai trukdavo po 1,7 m.** Karinės diktatūros režimas 1976–1983 m. pasižymėjo kitaminčių grobimais, žudymais ir kitokiais masiniais žmogaus teisių pažeidimais.⁴⁸ 1981 m. valdžioje įsitvirtinęs generolas Leopoldo Galtieri **1982 metų balandį įvėlė Argentiną į pastarosios pralaimėjimu pasibaigusį karą su JK** dėl Falklando salų.⁴⁹ Karinė valdžia šalyje buvo likviduota, 1983 m. įvyko demokratiniai prezidento ir visų lygių atstovaujamosios valdžios rinkimai.

Po 1930-ųjų vykusią **Argentinos ūkio degradaciją bene labiausiai nulėmė nesaikingos Vyriausybės išlaidos** ir per didelis pasitikėjimas pajamomis iš eksporto (pvz., jautienos, kviečių).

Argentinos ūkiui stabilumo neatnešė **Juano Perono** valdymas 1946–1955 m., tačiau dalis argentiniečių iki šiol jaučia nostalgiją tam laikotarpiui: nuo Perono išrinkimo 1946 m. *peronistai* ne kartą laimėjo prezidento rinkimus, jų kandidatai užėmė šalies vadovo postą 1946–1955 m., 1973–1976 m., 1989–1999 m., 2003–2015 m., 2019–2023 m.⁵⁰ Pats Peronas vėl buvo išrinktas prezidentu 1973 m.⁵¹ Po šio politiko mirties 1974 m. prezidente išrinkta jo sutuoktinė Isabelė Peron,⁵² kuri buvo nuversta per karinį perversmą 1976 m.⁵³ **Peronas tam tikrą vaidmenį valdant valstybę suteikė darbininkų klasei ir įgyvendino reformas, griovusias Argentinos oligarchijos galią.** *Peronistai* įtvirtino konstitucinę teisę į būstą. Buvo reguliuojamos mažmeninės kainos ir subsidijuojami maisto produktai mažas pajamas gaunantiems gyventojams⁵⁴. Pirmosios *peronistų* Vyriausybės ekonominė politika rėmėsi valstybės ir profesinių

⁴⁶ Argentina. Country profile and trade aspects. (2022 m. liepos 20 d.). Prieiga per internetą: [https://www.dgciskol.gov.in/writereaddata/Downloads/20220823123128India-Argentina%20Bilateral%20Trade%20Some%20Aspects%20\(new\)%20\(1\).pdf](https://www.dgciskol.gov.in/writereaddata/Downloads/20220823123128India-Argentina%20Bilateral%20Trade%20Some%20Aspects%20(new)%20(1).pdf)

⁴⁷ Yglesias, M. (2012 m. balandžio 17 d.). The Four Types of Economies And The Global Imbalances. Prieiga per internetą: <https://slate.com/business/2012/04/the-four-types-of-economies-and-the-global-imbalances.html>

⁴⁸ Marchak, P., Marchak, W. (1999). God's Assassins: State Terrorism in Argentina in the 1970s. McGill-Queen's University Press. p. 62

⁴⁹ Falklando konfliktas (n. d.). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/falklando-konfliktas/>

⁵⁰ Britannica. (1998 m. liepos 20 d.). Peronist. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/topic/Peronist>

⁵¹ Britannica. (2000 m. sausio 12 d.). Juan Peron. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/biography/Juan-Peron>

⁵² Britannica. (1998 m. liepos 20 d.). Isabel Peron. Prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/biography/Isabel-Peron>

⁵³ Argentina's Military Coup of 1976: What the U.S. Knew. (2021 m. kovo 23 d.). Prieiga per internetą: <https://nsarchive.gwu.edu/briefing-book/southern-cone/2021-03-23/argentinias-military-coup-what-us-knew>

⁵⁴ Schuettinger, R. L., Buder, E. F., Meiselman, D. I. (1979). Forty Centuries of Wage and Price Controls: How Not to Fight Inflation. Thornwood, New York: Caroline House Publishers Inc. p. 96

sąjungų koalicija, iš dalies įtraukiant ir kariuomenę. Tokios **politikos pasekmė buvo neefektyvus išteklių paskirstymas.**⁵⁵

Peronas turėjo didelių tarptautinių ambicijų ir užmojų technologijų srityje. Jis tikėjosi, kad Argentina gali tapti „trečiąja galybe“ greta JAV ir Sovietų Sąjungos. Pasitelkus vokiečių specialistus, pasitraukusius iš Antrąjį pasaulinį karą pralaimėjusios Vokietijos, **Argentinoje buvo kuriami karo lėktuvai, plėtojama prieštaringa branduolinė programa.** Vokietis Kurtas Tankas sukūrė argentinietišką naikintuvą „Pulqui II“, kuriame būta nacių nespėto baigti reaktyvinio naikintuvo „Focke-Wulf Ta 183“ dizaino elementų. „Pulqui II“ buvo įtrauktas į Argentinos oro pajėgų ginkluotę, tačiau ilgainiui jo atsisakyta.^{56, 57} Vokietis fizikas Ronaldas Richteriai įtikino Peroną finansuoti valdomos termobranduolinės reakcijos projektą.⁵⁸ 1951 m. Peronas paskelbė, kad Argentina jau turi tokį reaktorių, tačiau paaiškėjo, kad pareiškimas buvo skubotas. 1952 m. projektas buvo nutrauktas.⁵⁹ Peronas prarado valdžią per 1955 m. karinį perversmą.

XX a. antrojoje pusėje Argentinos ekonomika vystėsi lėtai arba stagnavo, užsienio skola didėjo, gyventojų realiosios pajamos mažėjo, užeidavo hiperinfliacijos periodai. XX a. paskutiniajame dešimtmetyje Vyriausybė atsisakė valstybės valdomos ekonomikos modelio ir pradėjo rinkai palankias reformas. Prekybos liberalizavimas, biurokratinio reguliavimo sumažinimas ir privatizacija pagyvino ekonomiką. Siekiant stabilumo Argentinos pesas buvo susietas su JAV doleriu. Tačiau 2001 m. įvyko ekonominė krizė, Argentina nepajėgė aptarnauti užsienio skolos, kuri tada siekė 95 mlrd. dolerių.⁶⁰ Šiame amžiuje valstybė net kelis kartus – 2001 m., 2005 m., 2014 m. ir 2020 m. – skelbė neišgalinti išmokėti užsienio skolos palūkanų.^{61, 62, 63} **Nuo 1975 m. iki 1990 m. realiosios pajamos vienam gyventojui sumažėjo per 20 proc.**⁶⁴

Rinkimų kampanijos metu drastiškų permainų žadėjęs Milei kol kas savo pažadus vykdo. Neturėdamas daugumos parlamente, Milei pasinaudojo vykdomosiomis prezidento galiomis ir priėmė šimtus įsakų, naikinančių verslo suvaržymus:

- nacionalinė valiuta pesas devaluota 54 proc., kad jos kursas priartėtų prie JAV dolerio kurso juodojoje rinkoje;
- ministerijų skaičius sumažintas nuo 18 iki 9, atleista apie 30 tūkst. valstybės samdomų darbuotojų;
- sumažintos valstybės subsidijos kurui ir transportui (dėl to pabrango kuras ir transporto paslaugos);
- nebesudaromos naujos viešųjų darbų sutartys.⁶⁵

⁵⁵ Gerchunoff, P. Alejandro, C. (1989). Peronist Economic Policies, 1946-55. Prieiga per internetą:

https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-349-09511-7_4

⁵⁶ Bennighof, M. (2012 m. birželis). Jets for Argentina. Prieiga per internetą: http://www.avalanchepress.com/Jets_for_Argentina.php

⁵⁷ Peck, M. (2020 m. lapkričio 14 d.). In the 1950s, Argentina Tried To Build a Nazi Fighter Jets. Prieiga per internetą:

<https://nationalinterest.org/blog/reboot/1950s-argentina-tried-build-nazi-fighter-jets-172579>

⁵⁸ Visuotinė lietuvių enciklopedija. (2013 m. liepos 3 d.). Termobranduolinės reakcijos. Prieiga per internetą:

<https://www.vle.lt/straipsnis/termobranduolines-reakcijos/>

⁵⁹ Nash, N. (1994 m. birželio 18 d.). Sequel to an Old Fraud: Argentina's Powerful Nuclear Program. Prieiga per internetą:

<https://www.nytimes.com/1994/01/18/world/sequel-to-an-old-fraud-argentina-s-powerful-nuclear-program.html>

⁶⁰ Albe, I., Marczak, J. (2024 gruodžio 24 d.). Milei's first year ends with optimism. Can Argentina's momentum continue in 2025? Prieiga per internetą: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/mileis-first-year-ends-with-optimism-can-argentinass-momentum-continue-in-2025/>

⁶¹ Politi, D. (2020 m. gegužės 22 d.). Argentina Tries to Escape Default as It Misses Bond Payment. Prieiga per internetą:

<https://www.nytimes.com/2020/05/22/world/americas/argentina-default.html>

⁶² Stevenson, A., Caselli I. (2014 m. liepos 31 d.). Argentina Is in Default, and Also Maybe in Denial. Prieiga per internetą:

<https://archive.nytimes.com/dealbook.nytimes.com/2014/07/31/argentina-is-in-default-and-also-maybe-in-denial/>

⁶³ Boggiano, M. (2014 m. liepos 27 d.). Historia del Default en Argentina. Prieiga per internetą:

<https://web.archive.org/web/20161220125342/http://www.cartafinanciera.com/tendencia-actual/historia-del-default-en-argentina/>

⁶⁴ Bailey, T. (n. d.). A history of economic trouble in Argentina. Prieiga per internetą: <https://www.worldfinance.com/special-reports/a-history-of-economic-trouble-in-argentina>

⁶⁵ Argentine President Milei warns economic shock unavoidable in maiden speech. (2023 m. gruodžio 10 d.). Prieiga per internetą:

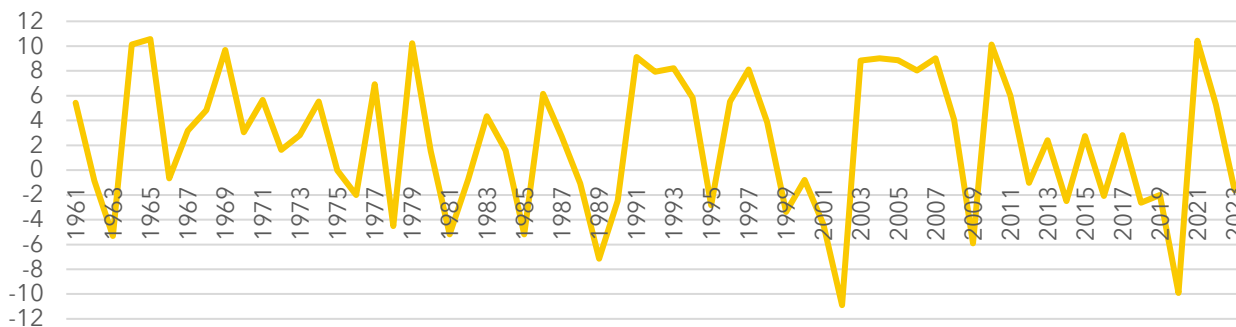
<https://www.cnbc.com/2023/12/10/argentine-president-milei-warns-economic-shock-unavoidable-in-maiden-speech.html>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Dėl visų šių priemonių 2024 m. pirmojo ketvirčio biudžetas pirmą kartą nuo 2008-ųjų buvo perteklinis – perviršis siekė 275 mlrd. pesų (284 mln. JAV dolerių) ir sudarė 0,2 proc. BVP.⁶⁶

3 grafikas. Argentinos BVP svyravimai 1961–2023 m.

© (duomenys) Pasaulio bankas, 2023.⁶⁷ © (grafika) Nacionalinė biblioteka, 2025 m.

Milei tikslas – gerokai sumažinti valstybės išlaidas. Daugiausia sutaupyta „apkarpūs“ pensijas, viešojo sektoriaus atlyginimus, energetikos ir transporto subsidijas, socialines programas, taip pat sumažinus viešųjų darbų apimtį.⁶⁸ Prezidentui kol kas teko atidėti rinkiminiuosius pažadus pesą pakeisti JAV doleriu ir panaikinti Argentinos centrinį banką, kuris valstybės išlaidas dengdavo, vaizdžiai kalbant, „spausdindamas pinigus“.

Vyriausybės finansinių priemonių planas padidino Tarptautinio valiutos fondo pasitikėjimą Argentina, fondas jai suteikė 4,7 mlrd. JAV dolerių naujų paskolų.⁶⁹ Argentinai mokant palūkanas už valstybines obligacijas (2025 m. pradžioje sumokėta 4,3 mlrd. JAV dolerių), išaugo pasitikėjimas ja, kaip šalimi, pajėgia grąžinti skolas.⁷⁰

Prieš prezidento rinkimus Argentina stovėjo ant hiperinfliacijos slenksčio. Milei priemonės sumažino mėnesinę infliaciją nuo 26 proc. 2023 metų gruodį iki 2,7 proc. 2024 metų spalį. Palaipsniui nuvertėjantis pesas gerokai sustiprėjo JAV dolerio, cirkuliuojančio Argentinos juodojoje rinkoje, atžvilgiu.⁷¹ Galutiniais duomenimis, 2024-ųjų metinė infliacija siekė 117,8 proc. – 94 procentiniais punktais mažiau nei 2023-ųjų metinė infliacija, siekusi apie 211 proc.⁷²

⁶⁶ Millins, C. (n. d.). Has Argentina's libertarianism gamble worked? Prieiga per internetą: <https://www.worldfinance.com/strategy/has-argentinian-libertarianism-gamble-worked>

⁶⁷ World Bank Group. (2023). GDP growth (annual %) - Argentina. Prieiga per internetą: <https://api.worldbank.org/v2/en/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?downloadformat=excel>

⁶⁸ Nugent, C., Stott, M. (2024 m. kovo 10 d.). Argentina: has Javier Milei proved his critics wrong? Prieiga per internetą: <https://www.almendron.com/tribuna/argentina-has-javier-milei-proved-his-critics-wrong/>

⁶⁹ IMF unlocks \$4.7bn for Argentina amid economic crisis, Milei austerity cuts. (2024 m. sausio 11 d.). Prieiga per internetą: <https://www.aljazeera.com/news/2024/1/11/imf-unlocks-4-7bn-for-argentina-amid-economic-crisis-milei-austerity-cuts>

⁷⁰ Otaola, J. (2025 m. sausio 7 d.). Argentina's risk index rebounds after steep drop linked to bond payments. Prieiga per internetą: <https://www.reuters.com/world/americas/argentina-country-risk-plummets-lowest-level-since-may-2018-2025-01-07/>

⁷¹ Žr. 68 šaltinį.

⁷² INDEC reveals Argentina's 2024 inflation rate: 117.8%. (2025 m. sausio 14 d.). Prieiga per internetą: <https://batimes.com.ar/news/economy/indec-reveals-argentinian-2024-inflation-rate-1178.phtml>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Dėl Milei reformų išaugo skurdo lygis. Šiuo metu per 60 proc. argentiniečių vargsta skurdo zonoje, kai 2023 m. antrąjį pusmetį skurde gyveno 41,3 proc. šalies populiacijos.⁷³

Pagal 2024 metų rugsėjį Milei pateiktą 2025-ųjų metų biudžeto projektą siekiama nulinio deficito, todėl ketinama dar labiau mažinti viešąsias išlaidas, ypač socialines programas ir subsidijas. Taip pat numatomas didelis metinės infliacijos sumažėjimas nuo dabartinių 200–230 proc. iki 18,3 proc. Po dvejus metus iš eilės trukusio BVP kritimo (2023 m. mažėjo 1,6 proc., o 2024 m. – apie 3,5 proc.) **2025 m. prognozuojamas 5 proc. BVP augimas.**⁷⁴

Pirmieji Milei valdymo metai pasižymėjo **plataus masto protestais prieš jo politiką.**

Apibendrinant galima teigti, kad Milei per metus radikaliai pertvarkė Argentinos valstybės finansus, tačiau kol kas sudėtinga numatyti, ar jo politika duos teigiamų vaisių.

5. Apibendrinimas ir akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

Apžvalgoje atkreiptas dėmesys į galimus Trumpo administracijos prioritetus, kiek apie juos galima spręsti iš demonstratyvaus Trumpo sąjungininkų ir jo palankumą pelniusių politikų sukvietimo į 2025 m. sausio 20 d. vykusią JAV prezidento inauguraciją. Europos dešinieji politikai yra potencialūs Trumpo europinės darbotvarkės rėmėjai. Bene aiškiausias Trumpo ir dešiniųjų pažiūrų europiečių „bendrasis vardiklis“ yra kova su nelegalia migracija. Pvz., efektyvią migracijos ribojimo politiką vykdo Meloni Vyriausybė Italijoje.

Argentinos prezidento Milei valstybės finansų optimizavimo politika gali būti pamokoma ir ES vyriausybėms, kurioms **reikės ieškoti išteklių gynybos išlaidų didinimui ir dėl to mažinti socialinių išlaidų apimtį.**

Į ką atkreipti dėmesį ateityje:

- šiame tarptautinių ryšių raidos etape itin svarbi efektyvi Lietuvos valdžios institucijų komunikacija su visuomene, taip pat žiniasklaidos (ypač visuomeninio transliuotojo) pastangos adekvačiai nušviesti politinius procesus.
- Apžvalgoje minimiems politikams, jų programoms ir kryptims įvardyti dažniausiai buvo ir tebėra vartojami negatyvūs apibūdinimai, tokie kaip „kraštutinė dešinė“, „nacionalizmas“ ir pan. Iš inercijos palaikomi naratyvai, kurių tikslas yra minėtų politinių jėgų atėjimo į valdžią prevencija. (Nors, pvz., vertinant Meloni pasiekimus nestinga pozityvumo. ES tai priimta kaip „geroji patirtis“.) Trumpas jau

⁷³ Žr. 68 šaltinį.

⁷⁴ Ten pat.

dabar yra užsimojęs optimizuoti JAV valstybės valdymą, kitaip tariant, daugiau ar mažiau eiti Milei keliu.

- Atsižvelgiant į dabarties politinį kontekstą atkreiptinas dėmesys į adekvatesnę politinių programų ir praktikų, įprastai laikomų radikaliomis, analizę.